

Мартиненко Віктор Леонідович,
*магістрант кафедри професійної освіти та
технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток вітчизняної професійної освіти демонструє тенденції інтеграції інженерної та педагогічної освіти, обумовленої підвищенням гуманітарної складової аграрних університетів та впровадженням Болонської моделі. Сучасне сільське середовище потребує фахівців із поєднанням професійних і загальнокультурних компетентностей, здатних інтегруватися в соціокультурні умови села. Важливим є підготовка фахівців із поєднанням інженерно-технічних, агрономічних, економічних і педагогічних компетентностей. Це вимагає наукового обґрунтування нових систем професійно-педагогічної підготовки в університетах.

Процес підготовки у ЗВО включає педагогічну складову, сприяючи формуванню інженерно-технічних і психолого-педагогічних компетентностей, а також загального розвитку особистості. Освітні цілі передбачають організацію педагогічного процесу для забезпечення інтеграції технічного і педагогічного досвіду, що відповідає сучасним вимогам аграрного виробництва та сільської соціокультурної сфери. Таким чином, формування професійної підготовленості студентів стає комплексною метою, що забезпечує набуття знань у педагогіці, технічних дисциплінах, агрономії та психології, формуючи здатність до творчої діяльності.

Інтеграція професійного і наукового знання породжує потребу у фахівцях, що поєднують широку підготовку з вузькою спеціалізацією. Аналіз діяльності викладачів у вищих навчальних закладах демонструє, що широка профільність дає змогу випускникам опанувати теоретичні знання і практичні навички всередині спеціальності, що є основою для забезпечення різнопрофільної підготовки.

Розширення профілю фахівців доцільно через впровадження нових дисциплін, таких як аграрна психологія та психологія праці. Такий підхід дозволяє створювати спеціалізації, орієнтовані на підготовку педагогів для аграрних і технічних професій, формуючи готовність до роботи в сучасному освітньому та професійному середовищі.

Багатопрофільність характеризує здатність особистості вирішувати різні типи завдань завдяки внутрішнім якостям, що дозволяють пристосовуватися до нових умов діяльності. Це не просто набір компонентів, а здатність особистості до трансформації і адаптації на високому рівні узагальненості. Наприклад, здатність синтезувати знання для вирішення різнопрофільних завдань, застосовувати методи пізнання, усвідомлюючи особистісну значущість завдань (операційних, організаційних, соціальних). Ці якості педагога дозволяють успішно діяти в екстремальних умовах, проявляючи цілісність та професійну готовність до навчання і саморозвитку.

Однак сучасна вища освіта, особливо аграрна й інженерно-технічна, лише частково відповідає реаліям професійної діяльності, потребуючи переосмислення підготовки фахівців-педагогів. Випускники часто зосереджуються на вузькому колі завдань, до яких підготувалися під час навчання, уникаючи більш комплексних або новаторських проблем. Це створює ситуацію, коли, хоча система декларує багатопрофільну підготовку, фактично виходять вузькопрофільні фахівці, що відчують труднощі у застосуванні знань і методів для комплексного вирішення завдань.

Наукові дослідження структури особистісних якостей фахівця (світогляд, моральна переконаність, творчість, професійна орієнтація) дозволили розробити різні моделі діяльності, навчального процесу та управління, що збагачують розуміння процесу навчання у вищій школі як кібернетичної системи управління, де педагог виконує

керуючу функцію, а студент — керовану. Такий підхід заснований на концепції навчального процесу як інформаційної системи, що постійно змінюється.

Водночас, світовий досвід також зосереджується на вдосконаленні освіти, зокрема, на ліберальних та індивідуальних підходах, що надають студентам більше свободи у виборі навчальних траєкторій. Це дозволяє студентам розвивати свій творчий потенціал, хоча часто послаблює роль викладача як наставника. Університети створюють гнучкі навчальні програми для вільного вибору спеціалізації, що сприяє професійному самовизначенню.

У нових освітніх програмах для вищих навчальних закладів значна увага приділяється не тільки знанням, але й розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та професійної самореалізації студентів. Це особливо важливо для майбутніх педагогів, які потребують комплексного підходу до професійної підготовки, що охоплює когнітивну, емоційну й мотиваційну складові особистості.

Зокрема, дослідження впливу освітнього процесу на особистість було започатковане B.S. Bloom, який виділив когнітивну й емоційну сфери навчання як основи розвитку цінностей, самооцінки та професійних якостей. Мета дослідження полягає у визначенні проявів цих якостей у студентів у процесі засвоєння знань та їх впливу на педагогічну діяльність.

Важливою складовою є дослідження взаємозв'язку методів та технологій професійного навчання з рівнем розвитку й досвідом студентів. Сучасна вища педагогічна освіта потребує орієнтації на адаптивні технології, що враховують динамічні зміни суспільства. За кордоном увага приділяється адаптації навчальних програм до індивідуальних особливостей студентів, зокрема, розвитку творчого мислення та самостійності (B.S. Bloom, D.R. Krathwohl).

Аналіз літератури показує, що науково-технологічні основи професійної підготовки студентів в Україні потребують вдосконалення, аби забезпечити різнопрофільність підготовки та підвищити компетентність педагогів. Ця потреба стає ще більш актуальною в умовах зростаючої технологізації суспільства. Водночас дослідники наголошують на необхідності створення методик для формування професійних умінь, соціальної й професійної компетентності, де важлива роль належить комплексному підходу до навчання.

Системний підхід до професійної підготовки передбачає розгляд її як інтегрованого процесу, де всі компоненти взаємопов'язані та спрямовані на формування готовності студентів до професійної діяльності. Відповідно, важливою умовою є організація освітнього процесу як єдиної системи, у якій враховуються потреби та мотивація студентів, а також готовність педагогічного колективу до реалізації такої підготовки. Цей підхід включає диференціацію на етапи, що забезпечують мотиваційний розвиток студентів та їхню підготовленість до педагогічної діяльності.

Підготовка педагогів потребує врахування специфіки регіональної та державної освітньої політики, а також професійних стандартів, що сприяють розвитку професійної самореалізації студентів. Крім того, процес професійного навчання повинен не лише забезпечувати навчання, але й сприяти соціально-культурному розвитку особистості, формуванню педагогічної компетентності, мотивації до саморозвитку та готовності до виконання соціально-педагогічних завдань.

Таким чином, сучасна педагогічна підготовка вимагає інтеграції знань, умінь та професійних якостей, які сприятимуть самостійній діяльності майбутніх педагогів, їхньому творчому підходу до вирішення професійних і соціальних завдань та готовності до роботи в умовах швидко змінюваного суспільства.

Список використаної літератури

1. Сисоєва С. О. Теоретичні та методологічні основи професійної підготовки майбутніх педагогів. Київ : Освіта, 2017. 256 с.

2. Коноваленко С. В. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної діяльності в умовах сучасної освіти. Науковий вісник НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16, Педагогічні науки. 2020. Т. 12, №3. С. 39–45.

3. Бондаренко Т. П. Методичні підходи до розвитку професійної компетентності педагогів професійного навчання. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2018. №3. С. 21–27.